

Oriental Journal of Education [SJIF for 2022:6](#)**METHODS OF PROVIDING AESTHETIC EDUCATION TO CHILDREN IN PRE-SCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS*****Rakhmonova Shakhnoza****Master's student**Termiz State Pedagogical Institute**Termiz, Uzbekistan***ABOUT ARTICLE**

Key words: aesthetics, emotion, communication, education, method, game, labour, beauty, imitation, creativity
Abstract: This article describes the methods of providing aesthetic education to children in preschool educational institutions.

Received: 20.03.23**Accepted:** 22.03.23**Published:** 24.03.23**МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА БОЛАЛАРГА ЭСТЕТИК ТАРБИЯ БЕРИШНИНГ УСУЛЛАРИ*****Rahmonova Shaxnoza****Magistratura talabasi**Termiz davlat pedagogika instituti**Termiz, O'zbekiston***MAQOLA HAQIDA**

Kalit so'zlar: estetika, hissiyot, kommunikativlik, tarbiya, usul, o'yin, mehnat, go'zallik, taqlid, ijodkorlik.
Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga estetik tarbiya berishning usullari bayon etilgan.

МЕТОДИКА ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ.***Рахмонова Шахноза****студент магистратуры**Термезский государственный педагогический институт**Термез, Узбекистан***О СТАТЬЕ**

Ключевые слова: эстетика, эмоция, общение, воспитание, метод, игра, работа, красота, подражание, творчество.
Аннотация: В данной статье описаны методы обеспечения эстетического воспитания детей в дошкольных образовательных учреждениях.

KIRISH

Shaxs individual taraqqiyotining muhim omillaridan biri uning yoshiga bog'liq bo'lgan xususiyatlaridir. Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni tarbiyalash usullari jumladan, estetik jihatdan tarbiyalash ham muhim ahamiyatga ega. Bolalarni estetik tarbiyalashda badiiy asarlardan foydalanish, tabiat qo'yniga sayohat, mehnat tarbiyasi, ijodkorlikni rivojlantirish, bayramlar, madaniy tadbirlar va o'yin usullaridan foydalanish mumkin.

Pedagogika estetikaning "go'zallik hayot demakdir" degan qoidasidan kelib chiqib, o'sib kelayotgan yosh avlodni hayotdagi, mehnatdagi, turmushdagi kishilar munosabatidagi go'zallikda qatnashtirish, uning hayotni, san'atni idrok eta bilish qobiliyatini shakllantirib tarbiyalashni o'zining bosh vazifasi deb hisoblaydi.

ASOSIY QISM

Mamlakatimizda ham har bir ta'lim turida beriladigan ta'lim sifati va samaradorligi masalasi muhim hisoblanadi. Jumladan, birgina maktabgacha ta'limda Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning "Davlat maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlarining ayrim toifalari mehnatiga haq to'lashni takomillashtirish choratadbirlari to'g'risida", "Maktabgacha ta'lim tizimini yanada rag'batlantirish va rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida", "Maktabgacha ta'lim muassasalarining faoliyatini tashkillashtirish to'g'risida", "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" va shu kabi bir necha qaror va farmoishlari qabul qilinib amaliy faoliyatga tadbir etilishi natijasida nodavlat maktabgacha ta'lim turlari soni kun sayin ortib bormoqda, maktabgacha ta'limga innovatsion texnologiyalar joriy etilib, ularni malakali kadrlar bilan ta'minlash borasida tayyorlov kurslari tashkil etildi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga estetik tarbiya berishning usullari to'g'risida gapirganimizda shuni aytish lozimki, bu usullar orqali bolalarda davrning o'zida mavjud va o'tmishdan qolgan an'analarni tushunish ko'nikmasi hosil bo'ladi. Ijodkorlik shakllanadi, san'atni, tabiatni anglaydigan va undan estetik zavq oladigan shaxs sifatida kamol topadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni estetik jihatdan tarbiyalashda tarbiyachilarning asosiy vazifasi turli qiziqarli mashg'ulotlar orqali bolalar sezgi organlarining sezgirlik kuchini o'stirishga, ijodkorlik qobiliyatini shakllantirishga harakat qilishidan iborat bo'lishi kerak.

Bolaning o'zi atrofida olam go'zalligini yoshligidanoq anglay boshlashiga yordam berishimiz ya'ni atrofida ko'rgan hamma go'zal narsalarni saqlab qolish istagini shakllantirish lozim. Har qanday bolalar bog'chasida bolalarning rasmlari, qo'l san'atlari, xalq amaliy san'ati asarlari bo'lishi kerak. Binolarni bezashda quyidagi tamoyillarni yodda tutish tavsiya etiladi:

- Vaziyatni amaliy asoslash va mavjud vaziyatni baholay olish;
- Bolaning o'zi yoqtirgan elementni tezda topishi uchun zarur dizayndagi kontrast;
- Poklikka rioya qilish;

- Rang-baranglik;
- Barcha elementlarni bitta ansambl sifatida birlashtirish.

San'at maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy va estetik tarbiyalashning bitmas-tuganmas vositasidir. Bu bizni go'zallikni qadrlashga, mehribon va ehtiyotkor bo'lishga o'rgatadi. San'atning ko'plab turlari allaqachon bolalar uchun mavjud: adabiyot, rassomchilik, me'morchilik, haykaltaroshlik, kino va teatr. Ularni ta'lim jarayonida qo'llash juda muhimdir.

Tabiat erta yoshda go'zallikni anglash madaniyatini shakllantirishning eng qulay vositasidir. Bu sizga atrofdagi olamning uyg'unligini, go'zalligini, ranglarining boyligini ko'rishga o'rgatishga imkon beradi. Tabiat orqali bola ko'rgan narsalari haqidagi taassurotlarini rasmlar, og'zaki hikoyalar shaklida takrorlashni o'rganadi. Ekskursiyalar, sayrlar o'z taassurotlarini uzoq vaqt qoldirishi mumkin. Ekskursiyalar va kuzatuvlardan foydalanish tarbiyachining hikoyasi bilan birga bo'lishi shart.

Mehnat asoslari o'yinda shakllanadi. Maktabgacha yoshdagi bola kubiklardan chiroyli bino yaratishga, o'yinchoqlarni tartibga solishga harakat qiladi, Turli kasblar ishlarining tavsifi nafaqat ularning xususiyatlari bilan tanishtiradi, balki ularga taqlid qilishni xohlaydi. Qiz bolalarda o'yinlar orqali ro'zg'or yumushlari, o'g'il bolalarda esa ish qurollaridan foydalanish, ayniqsa MTTlarda bolalar o'tasida navbatchilik qilish orqali o'yinchoqlarni yig'ishtirish xonani tartibga keltirish kabi kundalik mayda yumushlar orqali bolalarni tozalik va ozodalikga o'rgatish orqali mehnatga bo'lgan estetikasini rivojlantirib borishimiz lozim.

Badiiy faoliyat (rasm chizish, loyihalash, ilovalar tuzish, modellashtirish va boshqa tadbirlar) o'zini namoyon qilish qobiliyatini shakllantirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini ochib berish uchun asos yaratadi. Musiqa, qo'shiqlar, raqslar ritm, vizual, eshitish idrokini rivojlantirishga hissa qo'shadi, yangi harakatlarni, harakatlarni o'zlashtirishni rag'batlantiradi. Ular sizni xayol qilishga, diqqatli va g'ayratli bo'lishga majbur qiladi. Bunday faoliyat qayg'uli voqealardan chalg'itadi, asabiy taranglikni engillashtiradi, kayfiyatingizni ko'taradi. Badiiy mahorat badiiy baho, tajriba va didni, go'zallik haqida umumiy tasavvurni shakllantirishga yordam beradi.

Bolalar bog'chasida ta'til va boshqa madaniy tadbirlar estetik tajribalarni shakllantirishga, san'atning turli janrlarida o'zini sinab ko'rishga intilishga yordam beradi. Bayramni kutish, uni tayyorlash va o'tkazish bayram oldidan umumiy kayfiyatni yaratadi. Ota-onalarning ishtiroki ushbu tadbirlarga o'zgacha iliqlik baxsh etadi.

Taqlid qilish bolalarning ijodkorligini namoyon etish usullaridan biridir. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tavsiflovchi ushbu ajoyib xususiyat o'yin faoliyatida dasturni topadi. O'yin - bu bolaning kattalar hayotini anglashi, atrofdagi olamdan olgan taassurotlarini amalga oshirish. U hayotning dastlabki bosqichida maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy va estetik rivojlanishiga ta'sir qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxsiy tashabbusi bilan yuzaga keladigan o'yin rejaning mavjudligi bilan tavsiflanadi. Avvaliga bu beqaror va bitta g'oya boshqasiga almashtiriladi. O'sib

borayotgan bolalar o'yinni mazmun bilan to'ldirishadi, u yanada aniqroq va aniqroq bo'ladi. Rolli o'yinda ijodiy tasavvurni rivojlantirish amalga oshiriladi. Ko'pchilik bolaligida qanday qilib kulbalar qurganini, stullardan va qo'lbola vositalardan qanday qilib uy qurib, kattalarni tasavvur qilib, barcha uy-ro'zg'or buyumlarini yasashganini eslashadi.

O'yin vaziyatlari ijodiy qobiliyat va qobiliyatlarni rivojlantiradi, ijodga qiziqishni rivojlantirishga yordam beradi.

- ijodiy faoliyatni rivojlantirishga qaratilgan o'yin vaziyatlari;
- qo'shiqlar, ertaklar, musiqiy kompozitsiyalar;
- spektakllar, badiiy asarlarning epizodlarini namoyish qilish;
- hikoyalar-rasmlarni, qidiruv vaziyatlarini qo'llash.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda tarbiyachi ularni muassasada topish jarayonini iloji boricha amalga oshirishi kerak. Ijodkorlik sezilmasdan, lekin organik ravishda bola hayotiga kirishi kerak.

Hayotning birinchi kunlaridan boshlab bolani yorqin porloq o'yinchoqlar va narsalar, rang-barang ranglar va jozibali elementlar o'ziga jalb qiladi. Mamnun qiziqish ularga quvonch va zavq bag'ishlaydi. "Go'zal" tushunchasini bola juda erta tan oladi. Ertaklarni yoki qo'shiqlarni tinglash, rasmlarga, o'yinchoqlarga qarash, ular juda ko'p ijobiy his-tuyg'ular va tajribalarni olishadi. Badiiy olamni bilish rang, shakl va tovush orqali sodir bo'ladi. Biroq, maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik tarbiyasini belgilaydigan ba'zi xususiyatlar mavjud. Bu yuqori darajada rivojlangan hissiyot madaniyatini talab qiladi.

Tuyg'ular maktabgacha yoshdagi bolalarni estetik tarbiyalashning asosidir. Bolada fidoyilik bilan quvonish, san'at olamining go'zalligi va jozibasi bilan tanishishdan engil yorqin hayajonni his qilish qobiliyatini rivojlantirish muhimdir. Bolada butun borlig'ini ezgu niyatlar va intilishlar bilan singdiradigan go'zalga muhabbatni beg'ubor tarzda singdirish uchun tarbiyachidan katta sabr-toqat va kuch talab etiladi. Hissiy munosabat va go'zallikni hissiy estetik idrok qilish asta-sekin boshqa darajaga o'tadi. Bu o'zlarining hukmlarini, go'zallik dunyosi haqidagi g'oyalarini shakllantirishdir. Har qanday ijodkorlik estetik tarbiya usullaridan biridir.

XULOSA

Bog'cha yoshidagi bolalarda estetik hislarni shakllantirishda umuminsoniy qadriyatlarining mustahkamligi muhim rol o'ynaydi. Jumladan maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda estetik – hislarni shakllantirish ehtiyojini qondirish faqat tengdoshlari va maktabgacha tarbiya muassasalaridan emas balki oilada ham amalda oshirilishi muhim ahamiyat kasb etadi, chunki maktabgacha tarbiya muassasalarida olib borilayotgan mashg'ulotlar bolaning aqliy, estetik ahloqiy rivojlanishi uchun etarli emasligini yuqorida ko'rdik.

Demak, kattalar mehnati va tabiatni kuzatish bolalarda estetik hislarni, shakllantirishga yordamlashadi, ijodiy faoliyat uchun material beradi. Bog‘cha bolalariga har bir bayram va tantananing ahamiyatini ularning yoshlariga mos holda tushuntirishadi. Bu o‘rinda tarbiyachining vazifasi - bolalarning hissiyotlarga ta’sir etib, ularda o‘z xalqidan hamda uning qadriyatlaridan g‘ururlanish hissini shakllantirishdan iboratdir. Shunday qilib, bog‘cha bolalarini tabiat, hozirgi davr voqealari bilan tanishtirish orqali ularning aqliy qobiliyati, axloqiy va estetik hislari shakllanib boradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoev SH.M. Maktabgacha ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qaror. 9.09.2017 y., PQ-3261, “Xalq so‘zi” gazetasi. 2017 y., 11 sentyabr. 181 (6875)-son.
2. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak.–T.: “O‘zbekiston”. – 2017.
3. Mirziyoyevning SH.M. “2017-2021 -yillarda maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. T.: -2016y. 29-dekabr
4. Usmonova, M. (2021). Kichik maktab yoshdagi bolaning motivatsiya sohasi rivojlanishi: kichik maktab yoshdagi bolaning motivatsiya sohasi rivojlanishi. *Журнал дошкольного образования*, 2(2).
5. Usmanova, M. (2020). The concept of educational professional competence and its yield factors. *Архив Научных Публикаций JSPI*.
6. Gulbahor Hamidova .The importance of using interactive techniques in preschool education system.
7. G. Hamidova., F.Numonjonova. Maktabgacha yoshdagi bolalar intellectual qobiliyatlarini interaktiv metodlar orqali rivojlantirish. Ta’lim, fan va innovatsiya, 2020/2
8. Abdurahmonovna, N. M. (2021). Pedagogical and Psychological Aspects of Professional Sustainability of Future Teachers.
9. Azizxo‘jaeva N. N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat - T: Nizomiy nomidagi TDPU, 2003. - 174 b.
10. Angelovskiy K. Uchitelya i innovatsiya. Kniga dlya uchitelya. - M.: Prosveteniye, 1991. - 159 s.
11. Darmonjon, K., & Dilfuza, K. (2021). The peculiarities of storage of museum objects. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(10), 570-575.
12. Yodgorkhon, I., Ulugbek, Y., Lobar, M., Mansur, K., Nurbek, K., & Fakhriddin, A. (2021). Advantages of International Economy. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 5188-5199.

13. Kuryazova, D. (2022). ISSUES OF APPLYING THE GLOBAL PROBLEMS IN THE SOCIETY TO PUBLIC IN THE MUSEUM WORK. EPRA International Journal of Research and Development (IJRD), 7(6), 18-21.

14. Ruzmatovich, K. M. (2020). The problems of assessing the competition of commercial banks through the index lerner. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 10(3), 142-150.

15. Курязова, Д. Т. (2018). РОЛЬ НАУЧНЫХ ОБЩЕСТВ В КОЛЛЕКЦИИ И ИССЛЕДОВАНИИ ТУРКЕСТАНСКОГО КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ В 1867-1916 ГГ. Theoretical & Applied Science, (2), 60-63.

16. Eshmirzaev, A. P., Qulmetov, M. Q., Sharipov, J. S., & Eshonqulova, M. A. (2019). IMPROVING THE QUALITY OF COCOONS GROWN IN DIFFERENT SEASONS AND METHODS BASED ON INNOVATIVE IDEAS AND TECHNOLOGIES. Textile Journal of Uzbekistan, 3(1), 79-82.